ఆడవలసిన అబద్ధం

అతని పేరుతో మనకు ప్రసక్తిలేదు. అది చాలా సామాన్యమైన పేరు. ఆ పేరుగలవారు ఆంధ్రదేశంలో అనేకమంది ఉంటారు. మాటవరసకు అతన్ని నేతి సుబ్బారావు అని పిలుద్దాం.

ప్రతివాడికీ జీవయాత్ర విశాలమైన తారురోడ్లమీది సుఖకరమైన మోటార్లలో ప్రారంభంకావటం అసంభవమే. కాని దారి అక్కడక్కడా అప్పుడప్పుడూ చదునుగా కనిపించకపోతే సామాన్యవ్యక్తికి పిచ్చిఅయినా ఎత్తుతుంది, ఆత్మహత్య అయినా చేసుకుంటాడు.

సుబ్బారావు ఏ విధంగానూ సామాన్యవ్యక్తి కాదు. సామాన్యమానవుడు చెయ్యలేనిపని అత నేదీ చెయ్యలేదు. అయినా అతని జీవయాత్ర ముళ్ళకంచెలమధ్య ప్రారంభమై భయంకరమైన ఊబిలోకి తీసుకుపోయింది అతన్ని. రెండు సంవత్సరాల పాటు అతనికి పూర్తిగా మతిచెడిపోయింది. ఇంకా రెండు నెల్లో అతనికి మంచి రోజులు వస్తున్నవనగా అతను ఆత్మహత్య కూడా చేసుకోజూచాడు. అందులో కూడా విధి తనకు విరుద్ధంగా నడవాలా అని అతడు చింతించాడు. అతని ఆత్మ హత్యాప్రయత్నం జయప్రదం కాలేదు.

ఇంతకూ ఆ రోజులన్నీ గడిచిపోయినై. ఇరవై మూడేళ్ళ వార్ధక్యం కాదు. అందరిచేతనూ గర్హించబడే భీమాకంపెనీ ఏజంటుపని ప్రారంభించి సుబ్బారావు నెలకు నూరు, నూటయాభై సంపాదనలో పడ్డాడు. అతని కిప్పుడేమీ కొరతలేదు. అతన్ని అందరూ ఎంతో దయతో చూస్తారు. లోపల ఏమనుకుంటారో ఈశ్వరుడి కెరుక. పైకి అతన్ని ఎవ్వరూ అసహ్యించుకున్నట్టు కనిపించరు.

ప్రపంచంలో ఇంతమంది గొప్పవాళ్ళున్నారు — కళోపాసకులు, శాస్త్రజ్ఞులు, ఉపన్యాసకులు, రచయితలు—వాళ్ళ జాబితాకు అంతులేదు. అనుదినమూ అతనికి కనిపించేవారిలో సహంమంది పేర్లు ఏదో కారణంవల్ల ఆంధ్రదేశానికి బాగా పరిచయములైనవే. వారితో తనకు పరిచయం కలగటమే తనభాగ్యం అనుకునేవాడు సుబ్బారావు. అతని పే రెంత సామాన్యమైనదో అతనుకూడా అంత సామాన్యుడే కదా! అతనిచేత గొప్పవారికింద గణింపబడేవారి కందరికీ ఏహ్యంగా గోచరించే ప్రపంచం సుబ్బారావుకు చాలా ఆనందమయంగా కనిపించింది. ఇరవైమూడు సంవత్సరాలపాటు అన్నివిధాల ప్రాపంచిక సుఖాలకూ, దూరుడైఉండిన సుబ్బారావు తాను చిట్టచివరకు ఈ ప్రపంచంలో సుఖపడటం భగవంతుడియొక్క దయవల్లననీ,

ప్రపంచం తనకు చూపిన ఆదరంవల్లననీ నమ్మాడే కాని తన ప్రజ్ఞ వల్లనని అనుకో లేదు. ఇంతకాలమూ తనప్రజ్ఞ ఏమి చెయ్యగలిగింది?

అతని కల్లా ఒక్కటేకోరిక — జరిగిన దంతా స్మరణకైనా రాకూడదని. గతాన్ని అతను పూర్తిగా విస్మరించాడు; అందులో తన కేమీ మిగిలిలేదు — కనీసం అతనట్లా భావించుకున్నాడు.

పూర్తిగా రెండు సంవత్సరాలపాటు సుబ్బారావు తన కష్టదశను మరిచి ఈ నూతన జీవితాన్ని ఆరంభించాడు. పాత స్నేహితుణ్ణి ఒక్కణ్ణి అయినా పోగొట్టుకో కుండా రోజూ కొత్తస్నేహితులను సంపాదించుకుంటున్నందుకు అతను చాలా గర్వ పడేవాడు. ఆ రోజు కారోజు అతని ఆర్జనకూడా జాస్తి అవుతున్నది. కొద్ది రోజుల క్రితమే అతను వెనక తీసుకున్న రెండువేల పాలసీకాక మరొక మూడువేలకు మరొక పాలసీ తన కంపెనీలోనే తీసుకున్నాడు. అదికాక అతనిపేర బాంకులో ఒక వెయ్యి రూపాయల డిపాజిటు కూడా ఉన్నది. అతను ఎక్కువడబ్బు ఖర్చుపెట్టే మనిషి కాడు. మంచి దుస్తులూ, మంచి ఆహారమూ, మంచి ఇల్లూ మించి అతను కోరిందేదీ లేదు—ఒక్కటితప్ప, మంచిభార్య అతని సామాన్యతను సహించ గల మంచిభార్య. అదీ అతను గాఢంగా కోరింది. అది అతనికి తీరని కోర్కె అయిపో యింది. అతనికి అందమనేదికూడా తెలియదు పాపం. అతని స్నేహితులలో గొప్ప చిత్రకారు డొకడున్నాడు. అతను మధ్య మధ్య ఏ దృశ్యమో ఏస్త్రీనో చూసి, "ఆహా! ఏమిసౌందర్యం!" అనేవాడు. ఆ సౌందర్యం ఎక్కడఉందో, దాని స్వరూప మేమిటో గ్రహింతామని సుబ్బారావు విశ్వప్రయత్నం చేసికూడా విఫలుడైనాడు. సుబ్బారావుకు సౌందర్యపిపాస కలిగింతామనే సదుద్దేశంతో ఆ చిత్రకారుడు "నీకు అందంగా కనిపించే మొహాలు నాకు చూపిస్తూ ఉండు!" అన్నాడు సుబ్బారావుతో. సుబ్బారావు చూపించాడు. చిత్రకారుడు నిస్పృహుడైనాడు. కాని ఆ చిత్రకారుడు ఒకపని చెయ్యవలసింది. సుబ్బారావు కళ్ళకు అందంగా కనిపించిన మొహాల తాలూకు మనుష్యుల ప్రకృతి ఎటువంటిదో విచారించి ఉండవలిసింది. వారంతా సాధువులు, మంచివారికింద పరిగణింపబడదగినవారు!

సుబ్బారావు తనకు "ఆ కన్ను" లేదనే నిశ్చయానికి వచ్చాడు.

మరొక గాయకుడైన స్నేహితుడు సుబ్బారావుకు "ఆ చెవి" కూడా లేదని నిరూపించాడు. సుబ్బారావు దిగులుపడలేదు. తనను భగవంతు డట్లా సృష్టించాడు. అంతే!

"నాకు అందమైన భార్య అవసరంలేదు. నే నామె సౌందర్యం అనుభవించ లేను. అప్పు డామెకు చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. ఎన్నడూఎవరితోనూ పోట్లాడనిది, ఎప్పుడూ సంతోషంగా ఉండగలది, సులభంగా తృప్తిపడగలది, నన్ను చూసి అసహ్యపడనిది అయిన భార్య నాకు చాలు!" అనుకున్నాడు సుబ్బారావు. మరుక్షణం

తనకోరిక గొంతెమ్మకోరిక మాదిరిగా కనిపించింది. ఎందుకంటే రాజాధిరాజు కైనా అంతకన్నా ఎక్కువకోరిక ఉండనవసరంలేనట్టు కనపడ్డది. కాని అంతకన్న తక్కువ భార్యతో తనకు సుఖం ఉండదని అతను గ్రహించాడు.

'ఈ కోరిక తీరని కోరికే. పోనీ, యావజ్జీవమూ ఇట్లాగే బ్రహ్మచర్యంలో ఉంటాను. ఒక నేతిసుబ్బారావుకు ఒక్క తీరనికోరిక ఉండటం అసహజమా ఏమిటి?' అని అతను నిట్టూర్పు విడిచాడు. భార్య కోసరం వాంఛించటమే తను మానుకుందామనికూడా అతను ప్రయత్నంచేశాడు. కాని అతని ప్రయత్నం లేకుండానే అది సముద్రతరంగంమాదిరిగా అతని మీద విరుచుకుపడేది.

అన్ని విధాలా తను అసమర్థుడు కావచ్చును. కాని తనలో ప్రేమించేశక్తి ఉన్నది. తనహృదయం ప్రేమతో నిండి-పొర్లికూడా పోతున్నది. తనకు ఆ శక్తి నిచ్చిన ప్రకృతి దాన్ని సద్వినియోగంచేసే అధికారంకూడా ఇచ్చింది. తను తనకు తగినభార్యకోసం—తనప్రేమకు నిజంగా పాత్రురాలయే స్త్రీకోసం—ఎందుకు వెతకకూడదూ ?

కాని అతను ఆ అన్వేషణ ఎన్నడూ ప్రారంభించలేదు. అతని ఆంతరంగిక స్నేహితులు ఒకరిద్దరు అతన్ని ప్రోత్సహించారు కూడాను. కాని అతను భార్య కోసరం ప్రయత్నాలు ప్రారంభించలేదు. "ఇప్పుడు కాదు. నే నింకా గట్టితీర్మానానికి రాలేకుండా ఉన్నాను." అని అతను తప్పించుకునేవాడు. అతను ఖయాలీమనిషి కాడని వా రెరుగుదురు. అందుకని వారు అతని సందేహానికి కారణం ఉంటుందని నమ్మి ఊరుకున్నారు.

రోజులు గడిచినై.

ఒకనా డుదయం అయిదుగంటలకు అతను పక్కలో లేచి కూర్చున్నాడు. కిటికీలోనుంచి చక్కని చల్లగాలి వీస్తున్నది. కిటికీబయట ఉన్న ఒక చిన్న పూలమొక్క అతన్ని చూసి నవ్వింది.

"వసంతకాలంవచ్చింది!" అన్నది పూలమొక్క. "నాకోసరం కాదు!" అనుకుని సుబ్బారావు తల అడ్డంగా తిప్పాడు దీనంగా చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

అతను లేచి కాలకృత్యాలు తీర్చుకుని స్నానం చేసేటప్పటికి అతనికి పని చేస్తున్న కుర్రవాడు ఇల్లు చిమ్మి కాఫీహోటలుకు వెళ్ళి అతనికి కావలసిన ఫలహారమూ, వస్తూవస్తూ పోస్టాఫీసునుంచి ఉత్తరాలూ తెచ్చి బల్లమీద పెట్టాడు.

ఆ నాడు అతనికి రెండే ఉత్తరాలు వచ్చినై. ఒకటి భీమాకంపెనీనించి. ఆ ఉత్తరం చూసి సుబ్బారావు అమితఆశ్చర్యపడ్డాడు. కంపెనీవారు అతన్ని చాలా రహస్యమైనటువంటి ఒకపనిమీద నియోగించారు. అంతకుపూర్వం ఎన్నడూ అటువంటిది అతనికి జరగలేదు ; మనిషి చాలా కంగారుపడిపోయినాడు సంతోషంతో.

ఆ కంగారులోనే రెండో ఉత్తరం తీసి చదవటం మొదలు పెట్టాడు.

"'చిరంజీవి'....కంపెనీవారు ఇంతమంది ఏజంట్లలోనించి తన్నే ఎందుకు ఎన్నుకున్నారో.... 'నీకు చాలా ఆశ్చర్యం కలగవచ్చును'....అయితే తనతో కంపెనీ వారు చాలా తృప్తిపడ్డా రన్నమాట. లేకపోతే తనయందు వారి కంత నమ్మకం....'ఏమీ మామగారిని క్షమించలేకపోయినా ఆయన ఇప్పుడు వచ్చిస్వర్గాన' ఇది మంచి అవకాశం. ఈ దెబ్బతో తన్ను కంపెనీ వారు ఏజిల్లాకో ఏజంటుగా పారేసినా ఆశ్చర్యంలేదు."

ఉత్తరమంతా పూర్తిచేసిన తరువాత తనకు అందులోని సారాంశం ఈషణ్మాత్రమైనా బోధపడలేదని సుబ్బారావు కనుక్కున్నాడు. అతను కాస్త మనస్సు నిలకడ చేసుకుని ఉత్తరం ఒక్కసారి పైనించి కిందికి చూశాడు. ఆ దస్తూరి ఎవరిదీ? కింద దస్కతు చూశాడు. "వెంకటరమణయ్య" అని ఉంది. ఎవరీ వెంకటరమణయ్య?

జాగ్రత్తగా ఉత్తరం మొదట మొదలుపెట్టి తిరిగీ చదవటం మొదలు పెట్టాడు.

"చిరంజీవి నేతి సుబ్బారావును (ఫలాని) వెంకట రమణయ్య పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిగా ఆశీర్వదించి వ్రాయునది. ఈ ఉత్తరం చూసి నీకు చాలా ఆశ్చర్యం కలగవచ్చును. నీ మామగారు పదిసంవత్సరాలక్రితం చనిపోయినప్పటినించీ నీ భార్య అయిన సీతారామమ్మను నేను పెంచుతూ వచ్చినాను గనుక నీకు మామగారి తుల్యుడను, తండ్రివంటివాణ్ణి. నాకు నీ మేలున్నూ, నీ భార్యమేలున్నూ తప్ప మరేమీ ఎక్కువకాదు. నీకు నీ మామగారు చాలా అపకారము చేసినమాట వాస్తవమే. కాని నీ భార్య చాలా యోగ్యురాలు. పెంచిన మమకారం కావచ్చును. నాకు నా కుమార్తె కంటె ఉత్తమురాలు కనిపించదు. నీవు నీ మామగారిని క్షమించలేకపోయినప్పటికీన్ని పిల్లదాని అమాయకత్వము చూసి దాన్ని నీ భార్యగా తిరిగీ స్వీకరించమని నేను నిన్ను పెద్దవాడనో చిన్నవాడనో ప్రార్థించుతున్నాను. మా సీత నాయందు ఎంతప్రేమగల దయినప్పటికీ దాని మనస్సు భర్తమీదికి పోతున్నదని నాకు తెలియవచ్చినది. అది సహజమే. నేను మిమ్మల్నిద్దర్నీ కలపవలసిన భాధ్యతను గుర్తించినవాడనై, నీవు నా సలహాను అతిక్రమించవని నమ్ముతూ, పిల్లను తీసుకుని బయలు దేరు తున్నాను. రేపు ఉదయం తొమ్మిదిగంటలకు మా కొరకు నిరీక్షించుచుండేది.

వెంకటరమణయ్య."

ఆ ఉత్తంచూసి అతను అమిత ఆశ్చర్యపడ్డాడు. మరిరెండుసార్లు చదివి చూసినా ఆమాటలన్నీ అక్కడే ఉన్నై. ఉత్తరం తనది అవునో కాదో అని కవరు మీద చిరునామా చూశాడు. ఉత్తరం తనదే. ఆ ఊళ్ళోనే మరొక నేతి సుబ్బారావున్నమాట నిజమేకాని ఆయన ఇన్సూరెన్సు ఏజంటూ కాదూ, ఆయన దెబ్బయి

అయిదేళ్ళవాడుకూడానూ. ఈ ఉత్తరం ఆయనది కావటం అసంభవం. ఉత్తరం తనదే. అయితే?—

ఎనిమిదయింది. ఇంకోగంటలోవస్తారు ఆ వెంకట రమణయ్యా, సీతా రామమ్మా! సీతారామమ్మ-సామాన్యమైనపేరే.

సరిగా తొమ్మిదీ అయిదింటికి బండి వచ్చి సుబ్బారావింటిముం దాగింది. ఆ బండిలోనించి 'ఒక నలభై సంవత్సరాలవయసున్నగల ఒక పెద్దమనిషీ, అంతే వయసున్నగల ఒక వితంతువూ, ఒక ఇరవై సంవత్సరాల వయసున్నగల ఒక పిల్లా దిగారు; లోపలికి వచ్చారు.

సుబ్బారావు మర్యాదగా లేచి నుంచున్నాడు. అతనికి మాట్లాడటానికి ఏమీ కనిపించలేదు. అతనా ప్రయత్నంకూడా చెయ్యలేదు.

"నీభార్యను నీకు వప్పగించాం నాయనా. మాపని అయిపోయింది. ఇక నీయిష్టం, ఆవిడయిష్టం!" అన్నది వితంతువు.

వెంకటరమణయ్యా—మరి ఆ పెద్దమనిషి వెంకట రమణయ్యగారే అయి ఉండాలి—సుబ్బారావును సమీపించి బలవంతాన దుఃఖం ఆపుకుంటున్నవాడల్లే "ఆ పిల్ల మీద నాకున్న ప్రేమ నీకిప్పుడుండదు. పైగా నీ మామగారు చేసిన పాడుపని నిన్ను కొంత కలవరపెట్టి కూడా ఉండాలి. అందుచేత నీ భార్యమీద నీకు చప్పున ప్రేమ పుట్టకపోవచ్చును. కాని ఆ పిల్లను నీ చాతనయినంతవరకు దయతో చూస్తా నని నాకు వాగ్దానం చెయ్యి. నీ కోసం చాలారోజులనించీ తపిస్తున్నది.అది నేను అన వలసిన మాట కాకపోయినప్పటికీ, నీ భార్యను ఏలు, మాను. నేను నిన్ను నిర్బం ధించలేను. కాని ఏ కారణంచేత గాని దాని మనసు నొప్పించవద్దు. అది నా కోరిక" అని ఆ పెద్దమనిషి చెయ్యి చాచాడు.

సుబ్బారావు మారు మాట్లాడకుండా తన చెయ్యి అందించాడు.

వెంకటరమణయ్యగారి దైన్యం తాత్కాలికంగా ఒక చిరునవ్వుతో కప్పబడి నట్లయింది.

"నువు మంచివాడల్లే కనిపిస్తున్నావు నాయనా! జరిగిందంతా మరచిపోగలిగితే నువూ నీ భార్యా చాలా సుఖపడతారని నాకు ధైర్యం ఉంది. సీత వెర్రిపని తలపెట్టిం దనుకున్నాను. అది పొరపాటే!"

సుబ్బారావు అప్పటికీ ఏమీ మాట్లాడలేదు. అతని మొహం చాలా శాంతంగా ఉంది. కాని అతని మనస్సు అదివరకెన్నడూ ఆలోచించనంత వేగంతో ఆలోచిస్తు న్నది. ఇక ఆ వెంకటరమణయ్యగారూ, ఆ వితంతువూ వెళ్ళిపోతారు. ఆ పిల్ల—ఎంత అందమైన మొహం!—ఆ పిల్లా తనూ అయిపోతారు. అప్పుడు తను ఆమెతో మాట్లాడక తప్పదు. ఏం మాట్లాడాలి? ఎట్లా మాట్లాడాలి?

"ఇక మేం వెళ్ళివస్తాం అబ్బాయి" అన్నాడు వెంకటరమణయ్య. ఆయన పెంపుడు కూతురు వంక తిరిగి, "నీ కోరిక నెరవేర్చాను తల్లీ. నువ్వూ, నీ భర్తా తరచు వచ్చిపోతూంటే నేను సంతోషిస్తాను. నిన్ను భగవంతుడు సుఖపెడతాడు" అన్నాడు.

ఆ పిల్ల చెంగు అడ్డం పెట్టుకుని ఏడవటం మొదలుపెట్టింది. వెంకటరమణయ్య మొహం చూస్తే సుబ్బారావుకు జాలివేసింది.

చిట్టచివరకు వెంకటరమణయ్యా, వితంతువూ వెళ్ళిపోయినారు. సుబ్బారావు గుండె గుబుక్కుమన్నది.

సీతారామమ్మ దుఃఖం దిగమింగి కళ్ళు తుడుచుకుంటూ ఒక్కసారి అతనివంక చూసింది. అతను ఆమె వంకనే చూస్తూ నిలబడ్డాడు.

ఆమె కళ్ళు నలపటం పూర్తిచేసి పరధ్యానంగా వాకిలివంక చూస్తూ తన ట్రంకుపెట్టెమీద ఆసీనురాలయింది. అతనుకూడా కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. అతని కళ్ళు ఆమె మొహంమీదే ఉన్నై.

"ఎంత అందమైన మొహం!" అనుకున్నాడు సుబ్బారావు. "ఎంత అందమైన కళ్లు!" ఏం లాభం—తను అందం అనుకునేది నిజంగా అందం కానప్పుడు? ఎవడికి కావాలి అందం—అసలు అందం?" అనుకున్నాడతను మళ్ళీ—కొంచెం కోపంగా. ఇదే అందం! ఇదే చక్కదనం—వందమంది ఇంకోటి చెప్పినా సరే!

అతని ఆలోచన యావత్తూ చిందరవందర అయేటట్టు సీత పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచింది. ఆమె వెంకటరమణయ్యను గురించి విచారిస్తున్నదని కనిపెట్టి అతను "చాలామంచివాడు పాపం!" అన్నాడు.

ఆమె మొహానికి ఒక్క వెలుగు వచ్చింది. ఆమె చప్పున తన విప్పారిన మొహం అతనివైపు తిప్పి "మా నాన్న కాదూ?" అన్నది.

సుబ్బారావు అవునని తల ఊపాడు. ఆ తరవాత సీత తన తండ్రిని గురించి ఆలోచించటం కొంత తగ్గించి సుబ్బారావును గమనించటం మొదలుపెట్టింది.

"మీరు కూడా మంచివారే పాపం. నా మొహం చూడటానికైనా ఒప్పుకుంటారనుకోలేదు మా నాన్న-మా అసలు నాన్న - చేసిన వెధవపనికి."

ఆ తరవాత కాస్సేపు ఇద్దరూ మౌనంగా ఉన్నారు.

"అయితే నీ పేరు—సీతారామమ్మా?" అన్నాడతను.

"నా పేరు మరచిపోయినారా?" అన్నదామె నవ్వుతూ. "నేను మీ పేరు మరచిపోలేదు....నన్నెవ్వరూ అంత పొడుగున పిలవరు. సీత అని పిలుస్తారు.... నేను మిమ్మల్ని చివరిసారి చూసినప్పుడు నాకు ఏడు, కాదు ఆరేళ్ళు. మీ రప్పుడెట్లా ఉండేవారో కూడా నాకింకా కళ్ళకు కట్టినట్టుంటుంది."

"నేను మారానా?"

"మారలేదా?"

"నీ కిప్పుడు నే నెవరో పరాయివాడల్లే కనిపించటం లేదూ?"

"మీరింకా అట్లాగే ఉంటారని అనుకున్నానా ఏమిటి? మారి వుంటారని నే నెట్లాగో అనుకున్నాను. మీరిన్ని సంవత్సరాలనించీ నన్ను ఒక్కసారి అయినా తలవ లేదా?"

"నువ్వు నన్ను అట్లా అడిగి లాభంలేదు. నాకు ఈ రెండు మూడు సంవత్స రాలనించీ జరుగుతున్న విషయాలే జ్ఞాపకం ఉన్నై కాని అంతకు పూర్వం ఏం జరిగిందో ఏమీ జ్ఞాపకం లేదు."

"నిజంగానా?" అన్నది సీత ఆశ్చర్యంతో. "అయితే మీకు మా నాన్న నాలు గేళ్ళ వయస్సుగల వెధవపిల్లను పెళ్ళి చెయ్యటం కూడా జ్ఞాపకం లేదా?"

"అట్లా అడిగి లాభం లేదన్నాను కాదూ? నేను పరాయివాణ్ణనుకొని జరిగిం దంతా చెప్పు."

"చెప్పేటందు కేముంది? నన్ను కని మా అమ్మ చచ్చిపోయింది. మా నాన్న వ్యాజ్యాల కోసరం ఆస్తి యావత్తూ తగలబెట్టి చివరకు నా మూడోయేట నన్నొక ముసలివాడి కిచ్చి పెళ్ళి చేసి ఆయన పంచను పడి వున్నాడు. ఆ ముసలివాడు ఒక్క సంవత్సరంలోగా చచ్చిపోయినాడు. మా నాన్న కాకాస్త అండా పోయింది. దూర దేశం వెళ్ళి నన్ను మరొకరికిచ్చి పెళ్ళి చేసి మళ్ళీ ఎవరి అండనన్నా చేరుదామని ఆయనకు దుర్బుద్ధి పుట్టింది. వూరిలో మీ నాన్నగారు తగిలారు. అప్పటికి మీకు ఏడెనిమిదేళ్ళను కుంటాను. మా నాన్న మీ నాన్నగారిని యెట్లాగో ఒప్పించాడు మనిద్దరికీ పెళ్ళి జరపడం విషయమై. మీ నాన్నగారికి మా నాన్న చెప్పిన జోశ్యంలో గురి కలిగి తనకు మారకం సమీపించిందని నమ్మి అట్లా చేశారు. ఆ తరవాత ఒకటి రెండు సంవత్సరాలు గడిచినై. ఈ లోపుగా మీ నాన్నగారికి విజయనగరం ఆస్థానంలో పని కుదిరింది. అక్కడే నా మొదటి పెళ్ళి సంగతి బయట పడ్డది. అప్పుడు మీరూ, మీ నాన్నగారూ మా యింటికి ప్రయాణమై వచ్చారు. మా నాన్నను అనవల సిన మాటలన్నీ అని తెగతెంపులు చెప్పి వెళ్ళిపోయినారు. నే నదే మిమ్మల్ని కిందటి సారి చూడటం.

"ఆ తరవాత మా నాన్న కొద్దికాలానికే చనిపోయినాడు–వీధిలో. నన్నప్పుడు మాయీనాన్న దగ్గిరికి తీసి పెంచటం మొదలు పెట్టాడు. ఆయనకు పాపం పిల్లలు లేరు. నన్ను తన కూతురికన్న ప్రాణంగా పెంచాడు, పెద్దదాన్ని చేశాడు. చదువు చెప్పించాడు. ఉన్నంతలో నా కేలోపం లేకుండా చూశాడు. ఆయన నా కెంత తండ్రి మాదిరిగా అయిపోయినాడంటే ఆయనకు నే నిప్పుడు కృతజ్ఞురాలినిగా ఉందామని ప్రయత్నంకూడా చెయ్యలేను. మీ కర్థమౌతుందనుకుంటాను."

సుబ్బారావు తల ఊపాడు.

"నాకు మళ్ళీ పెళ్ళిచేస్తా నన్నాడు మానాన్న- ఈనాన్న, నేను ఒప్పుకోలేదు. నా సాటివాళ్ళంతా వారివారి భర్తలతో చక్కగా కాపరంచేస్తూ పతివ్రతాధర్మం నెరవేరుస్తున్నారు. నేనుమాత్రం ఎందుకు చెయ్యరాదు? ఎప్పుడో మా నాన్న నా కొక అవాచ్యమైన పెళ్ళి చేశాడు కనుక నేను ఆ ధర్మానికి దూరం ఎందుకై పోవాలి? వయస్సు వచ్చినతరవాత నేను మరొకభర్తను ఏరుకుని ఆయనతో కాపరంచేస్తే అందులో గొప్ప ఏముందీ? ఆ పని ఎవతె అయినా చెయ్యగలదు. పైగా ఇప్పటికాలపు పెళ్ళి చేసుకుని పతివ్రతాధర్మం అంటే అంతా నవ్వుతారు. మొగుడికన్న మొగుడి స్నేహితులను ఎక్కువగా చూడటం ఇప్పటి ఫాషనల్లే ఉంది. నాకది రుచించదు.

"నీభర్త నిన్ను ఏలకపోతేనో?" అని మానాన్న నన్ను భయపెట్టేవాడు. పతివ్రతాధర్మానికి అవేవీ అడ్డంరావు. నేను నాభర్త వాకిలి కుక్కగా ఉండిఅయినా నాధర్మం నేను నెరవేర్చగలనని సమాధానం చెప్పాను.

"నేను తెలియనితనంచేత మాట్లాడుతున్నానని మా నాన్న చాలాకాలం సందేహించాడు. ఆ తరవాత నా మొండిపట్టు నేను వదలనని గ్రహించి మీకోసం వెతికించటం మొదలుపెట్టాడు. నేను చెప్పగల విషయాలు బహుకొద్ది. నాకు మీనాన్నగారి పేరుకూడా జ్ఞాపకం లేకపోయింది. మానాన్న వూరిలోనూ విజయనగరంలోనూ కొంతకాలం విచారించిన తరవాత మీ ఆచోకీ దొరికింది. ఆ తరవాత మీరు ఎక్కడెక్కడ ఎప్పుడెప్పు డున్నారో క్రమంగా అంతా ఆరాతీశాడు మానాన్న. మిసంగతి తెలిసినతరువాత నేను మిమ్మల్ని చూడాలని ముళ్ళమీద ఉండసాగాను. అందుచేతనే మానాన్న మీకు అంత అవ్యవధిగా ఉత్తరంరాసి బయలుదేరాం. మానాన్న, పాపం, నామనసు బాగా కనిపెట్టగలడు."

సుబ్బారావు కొంతసేపు మౌనంగా ఉండి. "నీ పతివ్రతాధర్మం చాలా చిత్రంగాఉంది. నాకు ఆ పతివ్రతాధర్మంలో ఎక్కువనమ్మకంలేదు." అన్నాడు.

"మానాన్నకూ లేదు. నా కున్నది!"

ఆ మాటకు అప్పీలే లేదు.

"మీరు నిజంగా చెప్పండి. ఈ విషయా లేవీ మీకు జ్ఞాపకం లేవా?"

"నువు జ్ఞాపకంచేస్తుంటే నాకు ఒక్కొక్కటే లీలగా జ్ఞాపకం వస్తున్నట్టున్నది."

"మీ రెట్లా మరిచిపోయినారో నేను ఊహించలేకుండా వున్నాను."

"అయినా ఒకటి జరిగిందిలే, మూడునాలుగేళ్ళ కిందట నా కొక పెద్దజబ్బు చేసి ఆ జబ్బులో మతిపోయింది. వెనకటివి బాగా జ్ఞాపకంరావు."

పది గంటలకు పనిచేసే కుర్రవాడు వచ్చి వారి సంభాషణకు అంతరాయం కలిగించాడు.

"హోటలునించి భోజనం ఇద్దరికీ తీసుకరారా!" అన్నాడు సుబ్బారావు వాడితో.

వాడు చాలాసేపు సీతవంక చూస్తూ నిలబడి మాట వినిపించుకోక చివరకు చివాట్లు తిని టిఫినుకారీయరు తీసుకుని వెళ్ళాడు.

"సాయంకాలంనించీ నేనే వంటచేస్తాను. నాకు ఇంటిపనులు చెయ్యటం చాలా సరదా" అన్నది సీత.

ఇంట్లో ఆడది తిరుగుతూండే అదొక శోభగాఉంది. తన కోరిక భగవంతు డీ విధంగా తీర్చదలుచుకున్నాడా? అతని కామాట అనుకుని ఏంతృప్తి? ఇప్పుడీసీతను ఏంచెయ్యాలి? మారు మాట్లాడకుండా స్వీకరించాలా? అందువల్ల తనకు చాలా సుఖం చేకూరేటట్టే కనిపిస్తున్నది. దానికి త నెట్లా అర్హుడవుతాడు? ఆమె తనమీద చూపిస్తున్న అపేక్ష తను ఆమెభర్త అనే నమ్మకంతోనే? నేను నీభర్తను కాను అని చెప్పితే ఈ సీతే తనవంక ఎట్లా చూస్తుంది.

ఇటువంటి క్లిష్ట పరిస్థితులు తనకే వస్తవా, లేక అందరికీ ఇంతేనా?

ఎంత విచారించినా ఓర్పుతో రాగలదానికి ఎదురు చూడటం తప్ప గత్యంతరం కనిపించలేదు.

మనిషిని కనిపెట్టి ఉండటంలో సీత ఎంత నేర్పరి! తన అవసరాలన్నీ చెప్పకుండానే అట్లాగ్రహించి తనకు పరిచర్యచేసే మనిషి తన కెన్నడూ ఉండిఉండలేదు. అటువంటి భార్యే ఉంటే కొంప భూలోకస్వర్గం అనిపించదా ?

తనను చూసి సంతోషంగా ఉండకుండా ఉండలేదు. తన చూపు ఆమెచూపుతో కలిసినప్పుడల్లా తప్పక నవ్వుతుంది. తనకు కించిత్తు అసంతృప్తిగాని, కష్టంగాని కలిగినట్టు కనిపిస్తే చాలా ఆదుర్దాపడుతుంది.

ఇదంతా ప్రేమా?

పతివ్రతాత్వమా, కొంపతీసి!

అందరు భార్యలూ—పాతివ్రత్యంలో నమ్మకంఉన్న భార్యలు—భర్తలను ఇట్లాగే చూస్తున్నారా? చూస్తే ఆ భర్తలంతా తనమాదిరిగా సంతృప్తి చెందుతున్నారా భార్యలతో? అనుమానాస్పదం.

ఇది పతివ్రతాత్వం కాదు, ప్రేమే!

అయితే ఏమీ ఎరగని తనను సీత ఎప్పుడు ఏకారణంచేత ప్రేమించటం మొదలుపెట్టినట్టు!

సీత అతనికి అర్థంకాలేదు.

ఆమెమీద మాత్రం అతనికి ఆ క్షణాని కాక్షణం ప్రేమ పుట్టుకురావటం మొదలుపెట్టింది. ఒకటి రెండు రోజుల్లోనే అది పెద్ద ప్రవాహమై ఉండును—అడుగడుగుకూ అతన్ని ఇటువంటి సంశయాలు బాధించకపోతే.

ఏమిటి తన ప్రారబ్ధం? తన కోరిక ఎంత నైపుణ్యంతో తీర్చాలో అంత నైపుణ్యంతో తీర్చాడు భగవంతుడు. అతనికి భార్యామీద మనస్సు పోయినా ఇప్పుడతను ఏచిన్న పిల్లనో చేసుకోవటం అసంభవం. పెద్ద పిల్లను చేసుకుంటే ఆ పిల్ల అన్నివిధాలా తనుకోరిన రకంకాదని అనుమానం. (పెద్ద అయిన తరువాత పెళ్లిళ్లు చేసుకునేవాళ్లూ, పునర్వివాహం చేసుకునే వితంతువులూ ఎట్లా అయినా కాస గడుసుగా ఉండరూ?) తనకోరిక ఎంత గొంతెమ్మకోరికో అది తీరేవరకూ తెలిసిరాలేదు. ఇప్పుడు?

ఒకసారి పనిపెట్టుకుని ఈ విషయం సీతతో తర్కించాడు.

"సీతా, నీకు నామీద ఎంత అభిమానం?"

"మీకు నిజంగా నమ్మకం ఉందా?" అన్నది సీత నవ్వుతూ.

"నాకు కళ్లూ, చెవులూ లేవా? అయితే నా కొకటే ఆశ్చర్యం."

"ఏమిటది?"

"ఎందుకు నీ కా అభిమానం నన్ను చూస్తే?"

"చేసుకున్న భర్తగారు కాదూ?" అని సిగ్గుపడ్డ దానల్లే సీత తలవంచుకుంది.

అతని మనస్సు చివుక్కుమన్నది.

ఆ తరవాత ఎన్నిసార్లడిగినా సీత అక్కడిదాకా వచ్చి ఆగిపొయ్యేది.

మూడురోజులు గడిచినై. సీతను ఏంచెయ్యాలో అతనికి తెలియనేలేదు. అతను ఆమెకు గజందగ్గిరిగా కూడా వెళ్ళకుండా ఈ మూడు రోజులూ గడిపాడు. ఆమె అందుకు చింతించినట్టు కనపడలేదు. కాని తను ఏక్షణం చేతులుచాస్తే ఆక్షణం ఆమె తనదగ్గరికి పరిగెత్తుకుని వస్తుందని అతనికి నమ్మకమే. ఆమె కళ్ళలో ఒక్కొక్కసారి అంత అనురాగం కనిపించేది.

అంతా తన భర్తమీద!

కంపెనీవారి దగ్గిరనించి ఉత్తరంవచ్చి మూడు రోజు లయింది. ఆ విషయం అతను తగిన చర్యతీసుకోనేలేదు. నాలుగోనాడు ఉదయం ఆ పనిమీదే బయలుదేరాడు. అతను భోజనానికి వచ్చేసరికి ఒంటిగంట కావచ్చింది.

అతనికోసరం నిరీక్షిస్తున్న మనిషిమాదిరిగా సీత నవ్వుతూ ఎదురువచ్చి అతను విప్పిన కోటూ, చొక్కా తీసుకుంటూ "ఇంత ఆలస్య మయిందేమండీ? పాపం, పొద్దున కాఫీహోటల్లో తిన్నతిండేనా?" అన్నది.

అతను వినిపించుకోలేదు. అతని భోగట్టా ఫలితాలు మహా భయంకరంగా పరిణమించేటట్టు కనపడుతున్నై. ఇద్దరు ముగ్గురు పెద్దలకు జైలుప్రాప్తి కలిగేటట్టు కనపడుతున్నది. కొన్ని విచిత్రములైన విషయాలు బయటపడినై. మరికొన్ని త్వరలో బయటపడనున్నై. సుబ్బారావు మనస్సింకా ఆ విషయాలమీదనే ఉంది.

సీత అతను తన్ను గమనించక పోవటం చూసి ఇంత మొహం చేసుకున్నది. అతను పరధ్యానంగా స్నానానికి వెళ్లాడు. భోజనానికి వచ్చినప్పుడు కూడా అతని మన సెక్కడో ఉన్నది.

అతను భోజనం చేస్తూ అకస్మాత్తుగా తలఎత్తి "ఈ కూర ఎంత బాగా కుదిరిందీ!" అన్నాడు.

సీత మామూలు అలవాటుచొప్పున నవ్వినట్టు నవ్వలేదు. ఏమాత్రమో తడిగా ఉన్నట్టు కనిపించే కళ్లు అతనివైపు తిప్పి మళ్ళీ నేలవంక చూస్తూ ఊరుకుంది. ఆమె కిందపెదవి ఏమాత్రమో వణకుతూ ఒక్కసారి ఆమె పైపలువరుసకిందికి వెళ్ళి వచ్చింది.

"సీతా!" అన్నాడు సుబ్బారావు ఆదుర్దాగా.

ఈసారి సీత తల ఎత్తినప్పుడు ఆమెకళ్ళు స్పష్టంగా తడితో మెరుస్తున్నై.

"ఏమిటది? ఎందు కట్లా ఉన్నావు?" అన్నా డతను ఆదుర్దాగా.

"నే నెట్లా ఉన్నాను? మీకే ఎందుకో నామీద కోపం వచ్చింది. నేను ముందు భోంచేశాననో ఏమో! ఇక ఎప్పుడూ భోంచెయ్యను లెండి!" అన్నది సీత.

సుబ్బారావు పొంగిపోయినాడు. ఆ క్షణంలో అతను ఆ ఎంగిలిచేత్తోనే లేచివచ్చి ఆమెను గట్టిగా కౌగిలించుకుని ఎందుకు ముద్దుపెట్టుకోలేదో అతనికే తెలియదు ఈనాటికీ, ఇది ప్రేమే! ఇది చాదస్తం కాదు. అయితే తనకంటె ముందు భోంచెయ్యాదు.

అతను మృదువుగా "నే నేదో ఆలోచిస్తున్నాను. నాకు నీమీద కోపం వచ్చిందని ఎందుకు నీకంత అనుమానం?" అన్నాడు అతని మొహం కూడా సంతోషంతో వికసించింది. "నా విషయమై నీ కంత ఆరాటం ఎందుకు సీతా?"

సీత జంకుతూ సమాధానం చెప్పింది.

"ఎందు కట్లా అడుగుతారు? నేను మీ భార్యను కాదూ?"

అతని మొహాన చిరునవ్వు తుడిచేసినట్టు మాయమయింది. అతను మౌనంగా తలవంచుకుని భోజనం పూర్తిచేశాడు.

అతనివెంట ఆమెకూడా వచ్చింది గదిలోకి.

"నేను అజ్ఞానురాలిని. నావల్ల తప్పులుంటే క్షమించండి. నాకు మీరు సంతోషంగా లేకపోతే చాలాకష్టంగా ఉంటుంది. నేను మీ కెట్లాగో ఉత్సాహభంగం చేశాను. నాకు చాలాకష్టంగా ఉంది—" పైన మాట్లాడలేక సీత చీరె కొంగుతో కళ్ళు తుడుచుకో సాగింది.

చప్పున సుబ్బారావుకు వెంకటరమణయ్య స్ఫురణకు వచ్చాడు. తరువాత ఆయన చివరచెప్పిన మాటలు అతనిచెవిలో మోగినై. ఆయన వద్దన్న ఒక్కపనీ చేస్తున్నాడు తను. ఆమెను హింసిస్తున్నాడు. ఆమె తన భర్తను ప్రేమించింది కనక తను ఆమెను హింసించాలా? ఆమె తనకు చూపుతున్న ప్రేమకూ, చేస్తున్న సేవకూ ఇదా బహుమతి?

"చూడు, సీతా. నన్ను నాలుగు రోజులపాటు గమనించకు. నే నిప్పు డొక పనిలో మునిగిఉన్నాను. నేను పరధ్యానంగా ఉన్నా, చిరాకుగా ఉన్నా తప్పు నీమీద వేసుకోకు. సరేనా? నాకు నీమీద ఏకారణంచేతా కోపంరాదని నమ్ము. అంత కన్న ఇప్పుడేమీ చెప్పలేను. నువ్విట్లా అనవసరంగా చింతించటం నాకు చాలా కష్టంగా వుంది." అని అతను డ్రెస్సు వేసుకుని బయటికి వెళ్ళిపోయినాడు.

సుబ్బారావు చేసిన భోగట్టా అతనికి వారం రోజులు పట్టింది. ఆ తరవాత ఆ పనిమీదినించి అతన్ని తప్పించి చెయ్యవలసినదంతా కంపెనీవారే చేశారు. ఆ వివరాలన్నీ పత్రికలలో కాలక్రమాన ప్రకటించబడినై.

ఒక్కసారిగానే తన జీవితంలో అడుగుపెట్టిన రెండు సమస్యలలోనూ ఒకటి తృప్తికరంగా ఒక ఒడ్డుచేర్చి రెండవదానివైపు తిరిగాడు సుబ్బారావు.

నిజానికి వెయ్యిమందిలో తొమ్మిదివందల తొంభై తొమ్మిది పెళ్ళిళ్లరకు ఇది సమస్యే కాదు. తను చెయ్యవలసిందంతా ఏమిటంటే మారు మాట్లాడకుండా సీతను స్వీకరించటం. అందులో తప్పేమీ లేదు. పైగా అది ఉభయులకూ చాలా తృప్తికరమైనటువంటి ఏర్పాటు కూడానూ! కాని—

అక్కడే సుబ్బారావుకు చిక్కు వచ్చింది. అట్లా చేసి సుబ్బారావు సీతతో నిజమైన సుఖం ఒక్కక్షణం అనుభవించలేడు. ఆమెకు తనమీద ప్రేమ ఉన్నదని సంపూర్ణంగా విశ్వసించటానికి తనకు ఎంతమాత్రమూ ఆధారం చిక్కలేదు—చిక్కేటట్టూ లేదు. అతనికి ఆనాటి కానాడు ఆమెమీద ప్రేమ ఎంత ధ్రువం అవుతున్నదో ఆమె తనను ప్రేమించటం నిరూపణ కావటం అంత అనుమానాస్పదం అవుతున్నది. 'నేను నీ భార్యను కానా? నువు నా భర్తవు కావా?' అనేవాదన సీత మొండితనంవల్ల చెయ్యటంలేదు. ఆమె కంతకన్న ఆధారం లేదు. పాపం. ఏం చేస్తుంది?

పిచ్చి సీత! అమాయకురాలు! ఆమెను తన ఇంట ఒక్కక్షణం ఉంచుకునే అర్హత తనకు లేదు. అతను ఒక తీర్మానానికి వచ్చాడు.

సీతకూడా ఒక తీర్మానానికి వచ్చినట్టే కనపడ్డది. ఆరాత్రి భోజనానంతరం అతను వెన్నెలషికారు వెళ్ళి చాలా ఆలస్యంగా తిరిగివచ్చాడు. సీత గదిలో— వారు వేరువేరు గదుల్లో శయనిస్తున్నారు— దీపం తగ్గించి ఉన్నది. సీత అతని కాలి చప్పుడువిని లేచి కూర్చున్నది. అతను గమనించనివాడల్లే వెళ్ళి తనగదిలో పడుకున్నాడు.

అయిదు నిమిషాలలో ఆమె మెల్లిగా అతని గదిలోకి వచ్చింది. అతను నిద్రపోతున్నట్టు నటించాడు. ఆమె అతనిమీద చెయ్యివేసింది. అది ప్రథమస్పర్శ. అతని శరీరం జల్లుమన్నది. పక్కలో లేచి కూర్చున్నాడు.

"నామూలకంగా మీ రేదో బాధపడుతున్నారు- ఉండండి! నేను మిమ్మల్ని దెప్పటం లేదు. నేను మిమ్మల్ని సుఖపెడదామని వచ్చాను. అది నా చేతకాలేదని

తెలుసుకున్నాను. నన్ను మానాన్నదగ్గిరికి పంపించండి. ఒకప్పుడు భయపడ్డాను. నన్ను మీరు చాలా చులకనగా చూస్తారని. ఈ విధంగా నన్ను గురించి మీరు లోలోపల విచారిస్తారని నాకు తెలియదు. మీకష్టం ఏమిటో నాకు స్పష్టంగా చెప్పండి. నా శరీరం అమ్మి తీర్చుతాను. మీరు పైకి నాతో మంచిగా ఉంటూ లోపల బాధపడు తుంటే నాగుండె పగిలిపోతున్నది. నే నేదో పాడుఘడియలో ఇక్కడ అడుగు పెట్టాను" అన్నది సీత.

తను పాడుఘడియలో అడుగు పెట్టిందా? ఆ క్షణంనుంచీ తను ఎంతసుఖం అనుభవిస్తున్నాడో ఆమెకేం తెలుసును? ప్రేమించబడటం ఎంత సుఖకరమైన విష యమో ప్రేమించటం అంత బాధాకరం. అతను ప్రేమిస్తున్నాడేకాని ప్రేమించబడు తున్నా డనే నమ్మకంలేదు. దానికే అతని ఆరాటం యావత్తూనూ. ప్రేమించి ప్రేమించబడని వాడికి తెలుస్తుంది ప్రేమించటం ఎంత కష్టంతో కూడుకున్న విషయమో.

"నువు నన్ను ప్రేమించా ననుకుంటున్నావు సీతా. అది పొరపాటు. నువు పాతివ్రత్య ధర్మప్రకారం నీభర్తను ప్రేమిస్తున్నావు. అది నాకేంతృప్తి? నీభర్త నైనా ఫలాని కారణంవల్ల ప్రేమించకుండా నీభర్త గనక ప్రేమించావు."

"మీరు చెప్పేది నా కర్థం కావటంలేదు. మీరు నాభర్త అయినప్పుడు నేను నాభర్తను ప్రేమించటం మిమ్మల్ని ప్రేమించటం కాదా?"

"నేను నీభర్తను కాననుకో!"

"ఎందుకు కారూ?" సీత కొద్దిగా పాలిపోయింది.

అతను మాట్లాడుతూ సీత మొహంవంక చూడలేకపోయినాడు.

"నేను అబద్ధం ఆడాను. నా కెన్నడూ మతిచెడలేదు. నాకు చిన్నతనంనించీ జరిగిన విషయాలన్నీ బాగా జ్ఞాపకం ఉన్నై. మనం— మనం భార్యాభర్తలం కాము!"

సీత ఈసారి పూర్తిగా పాలిపోయింది. ఆమె నిలవటానికి కూడా సత్తువ లేక అతని మంచంమీద ఒక మూల కూర్చుంది.

ఇద్దరూ చాలాసేపు మౌనంగా ఉన్నారు.

"ఇక నీ కిక్కడ ఒక్క క్షణం గడపటం కూడా చాలా కష్టమనుకుంటాను. ఏమిటి కర్తవ్యం?" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ఆమె చెప్పిన సమాధానం రహస్యం మాదిరిగా ఉంది.

"నాకేమీ తెలియదు. మానాన్నగారింటికి పోవాలి. ఇంకేముందీ?....ఎంత జాగ్రత్తగా విచారించాడు మా నాన్న! పొరపాటు ఎట్లా జరిగి ఉంటుంది?"

"ఎట్లా జరిగినా జరిగి ఉంటుంది. ఆంధ్రదేశం నిండా నేతి సుబ్బారావులే. ఈ ఊళ్ళోనే మరొక నేతి సుబ్బారావున్నాడు. ఈ చుట్టుపక్కల గ్రామాల్లో కనీసం నలుగురు నేతి సుబ్బారావు లున్నారు—నే నెరిగినంతవరకు."

మళ్లీ కాస్సేపు ఇద్దరూ మాట్లాడలేదు.

"మీరెంత మంచివారు! మరొకరయితే నన్ను మొదటిరోజునే వంచించి ఉందురు. మీరెప్పుడు నన్ను దగ్గిర కూర్చోపెట్టుకుంటారు, ఎప్పుడు ముద్దు పెట్టుకుంటారు అని ఉండేది నాకు. మీరు దూరం దూరంగా ఉన్నారని నాకు చాలా కష్టంగా ఉండేది. కాని నేను ఏమీ అడగలేదు. ఒకసారి వితంతువును, నా కట్లా అడగటానికి అర్హత ఏముందీ?"

సుబ్బారావు కళ్ళవెంట నీళ్ళు తిరిగినై.

"నేను మంచివాణ్ణయితే నిన్ను ఒక్కక్షణం ఈ ఇంట్లో ఉండనిచ్చేవాణ్ణా! నా గదిలో నువు అడుగు పెట్టగానే గది కెంత శోభ వచ్చిందంటే నిన్ను తిరిగి పంపివెయ్యటం నాకు అసంభవం అయింది. నేను వట్టి స్వార్థపరుణ్ణి. నేను మామూలు పెద్దమనిషినైనా కాను!"

అతను గడియారం చూసి "ఇంకా మెయిలుకు అరగంట వ్యవధి ఉంది. బయలుదేరుతావా?" అన్నాడు.

"బయలుదేరుతాను."

"నువ్వు వెళ్ళిన తరువాత ఈ ఇల్లు స్మశానం మాదిరిగా ఉంటుంది—కొంత కాలం పాటు" అన్నాడతను చుట్టూచూస్తూ.

ఆమె కూడా చుట్టూ కలయచూసి "ఈ ఇంట్లో ఉన్న ప్రతి వస్తువునూ ప్రేమించటం నేర్చుకున్నాను. నాకూ కొంతకాలంపాటు ఇదంతా మరుపురాదు." అన్నది.

"ఇకలే! నీ బట్టలూ అవీ సర్దుకో! చీరకూడా మార్చుకో."

సీత సరేనన్నట్టు తల ఊపిందికాని కదలలేదు.

"మళ్ళా నీ భర్తకోసం అన్వేషణ ప్రారంభిస్తావా? నేను కూడా నా చాతనైన సహాయం చేస్తాను."

"నే నిక ఏమీ చెయ్యను. అదంతా వట్టి చాదస్తం అనిపిస్తున్నది. ఈ జీవం ఇట్లాగే వెళ్ళిపోతుంది."

"లే, సీతా! ఎక్కువ వ్యవధిలేదు.... నేను నిన్ను తరుముతున్నానా?"

ఆమె మారు మాట్లాడకుండా లేచి కాళ్ళీడ్చుకుంటూ తన గదిలోకి వెళ్ళింది.

"అయిదు నిమిషాలలో తయారుకా ప్రయాణానికి!"

తను కూడా లేచి సీత గదికి వెళ్ళేలోపల సుబ్బారావు అయిదునిమిషాలు కాదు పదినిమిషాలు లాగాడు.

అతను వెళ్ళేటప్పటికి సీత గది చిందరవందరగా ఉన్నది. ఆమె గదిమధ్య పెట్టె పెట్టుకుని పరధ్యానంగా చూస్తున్నది. ఆమె సర్దుడు ఇంకా ప్రారంభమైనా కాలేదు.

అతన్ని చూడగానే ఆమె లేచి విపరీతంగా ఏడుస్తూ, "నేను పోలేనండీ! నేనిక్కడే వుంటాను. నన్నిక్కడే ఉండనివ్వండి!" అన్నది.

సుబ్బారావు నిర్ఘాంత పోయినాడు.

"ఏం జరిగింది? ఎందుకట్లా బాధపడతావు!" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ఆమె నేలమీద కుప్పగా కూలి చెప్పతరం కాకుండా ఏడవటం మొదలు పెట్టింది.

"నేను మా నాన్నగారింటికి పోలేను. నా ప్రాణం ఇక్కడే ఉంటుంది. నాకు నా మొగుడవసరంలేదు. నేను పోతే మిమ్మల్ని ఎవరు చూస్తారు? నేను మిమ్మల్ని విడిచిపెట్టి పోలేను. నన్ను పనిమనిషి కిందనైనా ఇక్కడ ఉండనివ్వండి?"

అతను కలలో కూడా ఆశించనిమాట సీతనోటి వెంట వచ్చింది. అతనికింకేం కావాలి?

అతను కూడా ఆమెపక్కన చతికిలపడి ఆమెను తన దగ్గిరికి లాక్కుని ఆమె దుఃఖమంతా పొయ్యేటట్టు ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

చివరకు ఆమె అతనివైపు మొహం తిప్పినప్పుడు అతడి మొహంమీద చిరునవ్వు వాన కురిసి వెలిసిన మీదట లేతఆకు గుబురుమీద పడిన సూర్యప్రకాశం మాదిరిగా ఉంది.

"నిన్ను ఎంతలో పోగొట్టుకునే వాణ్ణయినాను. సీతా!" అన్నాడతను నవ్వుతూ.

"నాకే మతిలేదు. మీ రెన్నిసార్లడిగినా నా నోటివెంట నాకు మీమీద ఎంత ప్రేమ ఉన్నదీ తెలియచేయలేక పోతిని. మీరు పడ్డట్టే నేనూ బాధపడ్డాను. మీకు నామీద ప్రేమ లేదేమోనని.... మనమిద్దరమూ ఇప్పుడు ప్రపంచానికి వెలికామాలు. నేను అదివరకే వెలి. పాపం మీరు—"

"నేను నీ మొగుణ్ణి కనక వెలి. నేనే నీ మొగుణ్ణి. నా అవస్థ కనుక్కోలేదా నువ్వు? నిన్ను చూసిన క్షణం నించీ నీకూ నాకూ మధ్య ఏదీ అడ్డం రారాదని తీర్మానించుకున్నాను. కాని నా చేతులతో కట్టిన మంగళసూత్రమే అడ్డం రావటం మొదలు పెట్టింది. అందుకని ఆ అబద్ధం ఆడాను. నేను నీ మొగుణ్ణి కానన్నాను. అనలేదనుకో. ఇద్దరమూ సుఖంగా కాపరం చేసేవాళ్ళం. కాని ఆ మంగళసూత్రం మనిద్దరి మధ్యా అట్లాగే ఉండేది. తరవాత నువ్వు నన్ను ఏ విధంగానూ నమ్మించ లేవు. అది ఎప్పటికీ తేలదు—ఆ నిజం. అందుకని నిన్ను పోగొట్టుకోటానికైనా సంసిద్ధుణ్ణి అయినాను."

"అమ్మదొంగా!" అన్నది సీత.

అంతే? సామాన్యవ్యక్తులకే చాతనవును ఇంత అసామాన్యంగా ప్రవర్తించటం.

ముద్రణ:
భారతి, అక్టోబరు 1936